

मदनः 116, 2. Kām. Nitis. 13, 67. 74. 17, 33. Spr. 2139. 2516. 4533. Kāthās. 49, 153. Rāga-Tar. 4, 569. Bhāg. P. 4, 4, 7. Mārk. P. 62, 17. 70, 17. अद्भुतमिव विमानिताम् R. 5, 21, 10. — Vgl. विमान्य.

— सम् 1) meinen, wähen: प्राप्तेयं देवकन्येति दृष्ट्वा संमेनिरे जनाः MBh. 3, 16642. 7, 3514. संमत n. Meinung 12, 5048. संमते सार्यवारुस्य nach dem Dafürhalten von 3, 2536. 7, 1455. मम संमतेन dass. Hir. 48, 1. 132, 21. — 2) halten für (acc.): शतादिशिष्टे यं युद्धे सममन्यत MBh. 7, 359. R. 3, 32, 2. न भार्या मम संमता (त्वम्) 2, 41, 7. स तातस्य तथास्वायाः कुलीन इति संमतः Kāthās. 30, 24. Sāh. D. 203. Bhāg. P. 6, 10, 33. राजानं मानुषं प्राकृर्देवत्वे संमतो मम ich halte ihn für einen Gott R. 2, 102, 4. — 3) gedenken, beabsichtigen: सममन्यत मे पतिम् । अग्निषेचयितुं राजा R. 3, 53, 4. — 4) Jmd schätzen, ehren: को वा समपभेत्तारं बुधः संमत्तुमर्हति MBh. 9, 3595. R. 2, 38, 15. शास्त्राणि वदतो विप्रान्संमन्यामि यथासुखम् MBh. 13, 2168. सममंस्त वन्दून् BHATT. 1, 2. 6, 65. संमत geschützt, geachtet von, in Ehren stehend bei (gen.) M. 3, 39. 7, 140. MBh. 3, 1807. 15616. 4, 96. 13, 497. R. 1, 39, 23. 2, 27, 21. 32, 19. Ragh. 1, 28. Spr. 299. 3193. Rāga-Tar. 6, 297. Bhāg. P. 4, 9, 66. 11, 12. 9, 9, 31. परम् R. 1, 2, 24. सर्वम् 7, 7. Kām. Nitis. 5, 24. 12, 29. सु° MBh. 5, 7383. अ° H. 491. KUMĀRAS. 3, 5. Rāga-Tar. 3, 284. गजस्कन्धे ऽश्चपृष्ठे च रथ्याचर्षासु संमतः für sein Reiten u. s. w. R. 1, 19, 19. त्रप° wegen der Schönheit 16, 15. सर्वलक्षणम् MBh. 7, 2142. संमतानश्चान् in Ruf stehend R. 2, 40, 17. 68, 10. रथमिन्द्रस्य संमतम् MBh. 3, 1724. — 5) Etwas billigen, anerkennen, gutheissen; संमत anerkannt Bhāg. P. 2, 1, 22. साधुजनस्य von Kām. Nitis. 10, 40. 19, 24. Hir. 13, 13. 113, 17. युष्माकं यदि संमतम् wenn es euch recht ist Spr. 974. Schol. zu Ġaim. 1, 5. विदितेयं च ते शल्य मर्यादा साधुसंमता MBh. 1, 4437. प्राप्ते मुहूर्ते साधुसंमते 4442. 6167. 13, 4445. R. 1, 42, 17. 44, 54. 69, 12. 2, 49, 15. Kām. Nitis. 4, 63. 10, 14. 16, 1. Nīlak. 39. बहुयोग्यम् so v. a. übereinstimmend mit Bhāg. P. 5, 10, 16. Pāñśār. 1, 1, 16. असंमतादायिन् ohne Einwilligung (des Besitzers) nehmend MBh. 12, 5969. — 6) Jmd (acc.) bevollmächtigen, die Erlaubniss zu Etwas geben: विक्रीणीति परस्य स्वं यो ऽस्वामी स्वाम्यसंमतः M. 8, 197. Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 29, 2. 33, 7. — संमत fehlerhaft für संगत MBh. 4, 695 und Kām. Nitis. 5, 75 (die ed. Bomb. des MBh. und die Scholien zu Kām. Nitis. haben die richtige Lesart), für संमित (so die ed. Calc. und Bomb.) MBh. in Benf. Chr. 32, 5. Vgl. संमति, संमान. — caus. 1) Jmd ehren, Jmd Ehre erweisen: साधून्संमानयेद् राजा विपरीतांश्च धातयेत् Jāg. 1, 337. MBh. 3, 15609. 5, 7075. 13, 74. R. 2, 16, 14. Spr. 2516. 2612, v. l. शत्रोः संमानितो ऽपि सन् 4564. Kāthās. 9, 31. 13, 4. 14, 58. 19, 88. 29, 178. 38, 155. 44, 86. 48, 136. Som. NALA 99. Rāga-Tar. 1, 212. 2, 165. Mārk. P. 16, 51. 129, 7. स्वागतेन 69, 44. पूर्वव्यादिना Kāthās. 14, 33. वस्त्रैराभरणैश्च 34, 119. Pāñśār. 29, 16. स्नानभाजनपानाच्छादनादिना 128, 20. विभवेः Spr. 1903. — 2) Etwas beachten: उत्पातानसंमान्य BHATT. 13, 28. — 3) Jmd (gen.) Etwas versichern: मया हि सर्वथा स्त्रीणां माहात्म्यं वर्णयिष्यामि । पतिव्रतानामाराध्यमिति संमानयामि ते ॥ Mārk. P. 16, 76. — Vgl. संमानन.

— अनुसम् billigen, gutheissen: वचः श्रुत्वा भवद्भ्यामनुसंमतम् MBh. 7, 7740.

— अभिसम्, partic. °मत geehrt, geschützt: वृद्धाभि° Spr. 2619. सर्वलोकाभि° Mārk. P. 75, 10.

मन m. 1) *Nardostachys Jatamansi* Dec. ÇANDAK. im ÇKDr. — 2) N. pr. eines Sohnes des Çambara HARIV. 9232. मत LANGL.

मनश्चाप (मनस् + चाप) adj. herzwinnend, reizend, schön TAIK. 3, 1, 13.

मनाप im Pāli häufig.

मैनस्त्रज्ज् adj.: मैनस्त्रज्जा मन्य्याइ न जग्मे R. V. 10, 106, 8.

मनःकात् s. u. मनस्कात्.

मनःक्षेप (मनस् + क्षेप) m. Geistesverwirrung: मनःक्षेपस्त्वपस्मारो प्रकाशविशेनादिज्ञः Sāh. D. 180.

मनःपति (मनस् + पति) m. Herr des Herzens, Beiw. Vishṇu's Pāñśār. 4, 3, 26.

मनःपूत (मनस् + पूत) adj. der Gesinnung nach rein: °पूतं समाचरेत् Spr. 1232.

मनःप्रसाद (मनस् + प्र°) m. Heiterkeit des Sinnes BHAG. 17, 16. MBh. 3, 11885. Kām. Nitis. 11, 62. Sāh. D. 72, 8; vgl. प्रसादो मनसः Suçr. 1, 46, 6.

मनःप्रीति (मनस् + प्री°) f. Herzensfreude Kāthās. 43, 318; vgl. मनसः प्रीतिः Spr. 2478.

मनन (von 1. मन्) 1) adj. parox. bedächtig, sorgsam: आदिद्राज्ञानं मनना अग्र-प्रात R. V. 9, 70, 3. — 2) n. nom. act. zur Erkl. von मन्मन् Nir. 8, 6. 10, 42. मनुर्मननात् 12, 33. मननान्मुनिरेवासि HARIV. 14933. मननात्तानामन्मनः (त्रापान!) WEBER, Rāmāt. 288. = बुद्धि Rāgan. im ÇKDr. das Denken, Nachdenken, Betrachten im Geiste COLEBR. Misc. Ess. 1, 409. Nīlak. 26. Vedāntas. (Allah.) No. 113. 122. Çāñk. zu Bāh. Ār. Up. S. 137. 327. Schol. zu KAP. 1, 60. 70—72. ईश्वर° das Denken an KUSUM. 64, 14. Bhāg. P. 5, 8, 28.

मननी (von मनन) instr. adv. bedächtig: मनना वच्यमानाः R. V. 3, 6, 1.

मननीय (von मन्) adj. bei der Erkl. von मन्मन् मननीयैः स्तेमिः Nir. 10, 5.

मनन्य adj. s. unter मनस्त्रज्ज्.

1. मनश्चित् (मनस् + 1. चित्) adj. so v. a. मनसा चितः Çat. Br. 10, 3, 3.

2. मनश्चित् (मनस् + 2. oder 3. चित्) adj. denkend NAIKU. 3, 15. R. V. 9, 11, 8.

मनःशिला (मनस् + शि°) f. Titel einer Schrift Wilson, Sol. Works 1, 167 (°शीला gedr.).

मनःशिला (मनस् + शि°) f. Realgar, rother Arsenik AK. 2, 3, 8. 9, 108. H. 1039. Suçr. 1, 3, 2. 51, 1. 132, 16. सुराष्ट्रजा 2, 9, 10. 298, 4. 347, 8. (व्यालान् °समायुक्तान् (मनःशिला इव शिलाः संपुक्ता धातु° ed. Bomb.) MBh. 7, 2379. (गणाः) °विचकुरिताः KUMĀRAS. 1, 56. °गुहाः MBh. 3, 11617. °शिलोच्चय R. 2, 96, 18 (°गिरि 103, 17 GORR.). °शिलायास्तिलकः 24. 5, 37, 5. 6, 96, 3. VARĀH. Bāh. S. 44, 9. °शुद्धि Verz. d. Oxf. H. 320, b, No. 760. शिलाश्च समनःशिलाः R. 4, 44, 63. ऋद्धीव ङ्ङ्क्वमनःशिलः RAGU. 12, 80. Auch °शिल aus metrischen Rücksichten: ङ्ङ्क्वमनःशिलगुह्ये विदार्यमाणा MĀRK. 10, 11. — Vgl. मनोगुप्ता, मनोज्ञा, मनोह्रा, मानःशिल.

मनःशीघ्र (मनस् + शीघ्र) adj. gedankenschnell: वातपल्लविमानक Kāthās. 43, 136. — Vgl. मनोज्ञव u. s. w.

मैनस् (von मन्) n. 1) Sinn, als weite Bezeichnung für geistiges Vermögen, sowohl das Empfinden und Vorstellen als das Wollen einschliessend; = चित, चेतस्, कृत्स्न, अतःकरण u. s. w. AK. 1, 1, 4, 9. TAIK. 1, 1, 14. H. 1369. MED. S. 29. HALĀJ. 2, 379. मनोनेत्रादि धोन्द्रियम् AK. 1, 1, 4, 17. = मनीषा MED. मा ते मनो विषद्वपि वीरारोत् R. V. 7, 23, 1. 6, 9, 6. आ ते मनो ववृत्त्याम मघाय 7, 27, 5. गृभीते ते मन इन्द्र 24, 2. म-